

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Čáslav

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Čáslav leží ve Středočeském kraji a tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 37 obcí se blíží průměru kraje;
- v dotčeném území žije celkem 25.125 obyvatel (což 7. nejmenší hodnota), z toho 10.138 v jádrovém městě;
- stejně tak rozlohou 274 km² se řadí mezi 7 nejmenších obvodů.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Čáslav	37	25 125	10 138	274
Český Brod	24	19 545	6 839	185
Kutná Hora	51	49 234	20 470	643
Říčany	52	60 009	14 116	377
Vlašim	48	25 756	11 769	496
Votice	15	12 312	4 603	289
Průměr za kraj	44	49 685	17 673	424

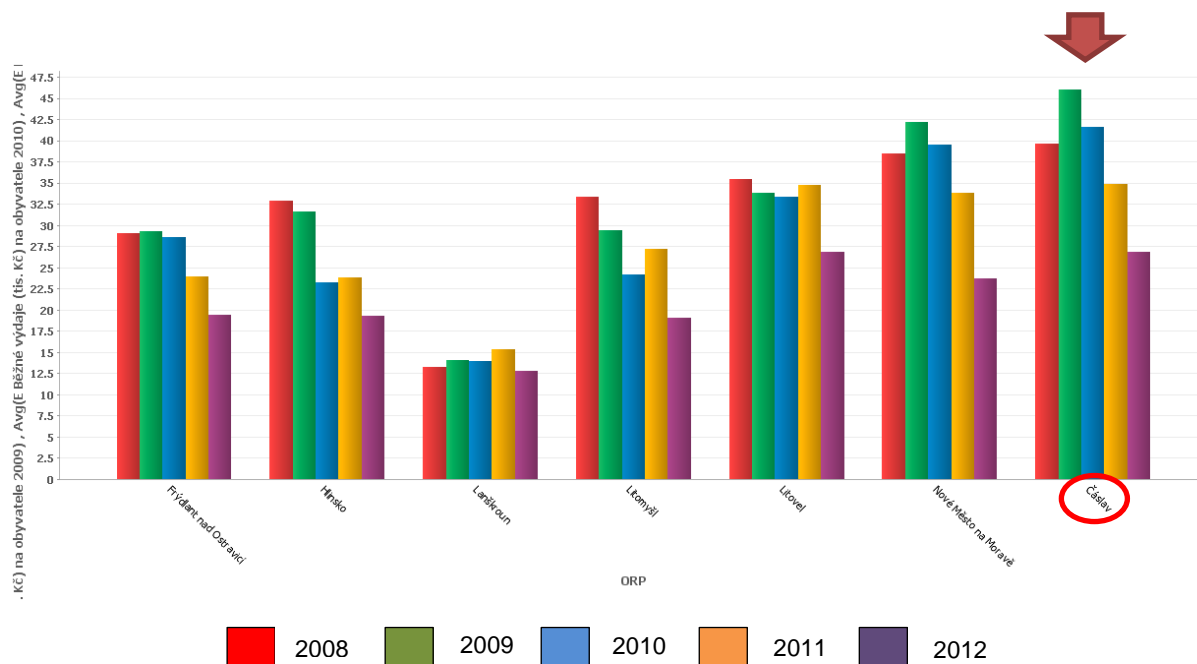
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 24.500 až 25.500 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Frýdlant, Kostelec n. Orlicí, Přelouč, Sušice, Třeboň, Rosice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 35 až 38 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Frýdek-Místek, Hořovice, Litomyšl, Náchod, Poděbrady, Turnov, Šumperk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.800 až 10.400 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Frýdlant n. Ostravicí, Hlinsko, Lanškroun, Litomyšl, Litovel, Nové Město na Moravě).

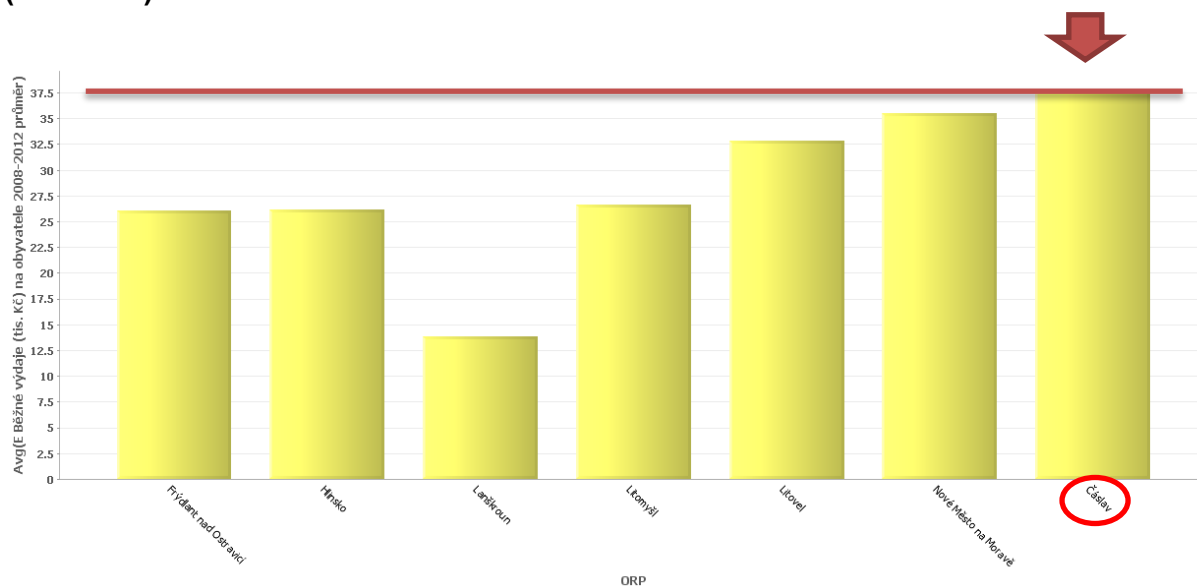
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Čáslav blíže zaměřit na **úroveň běžných a kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012 u skupiny SO ORP s obdobnou velikostí jádrové obce. Výše běžných výdajů, které zahrnují každodenní výdaje na provoz, byla kromě posledního roku 2012 mezi srovnávanými SO ORP nejvyšší (v r. 2012 byla jen s těsným rozdílem 2.). Jejich průměrná výše za celé období činí 37,8 tis. Kč na obyv. (viz obr. č. 1 a 2). Obdobně i výše kapitálových výdajů, které odráží investiční akce obvodů, patří u čáslavského obvodu k těm nejvyšším (v letech 2009 a 2010 zcel a nejvyšší). Průměrná výše za dané období je 10,7 tis. Kč/obyv., viz obr. 3 a 4.

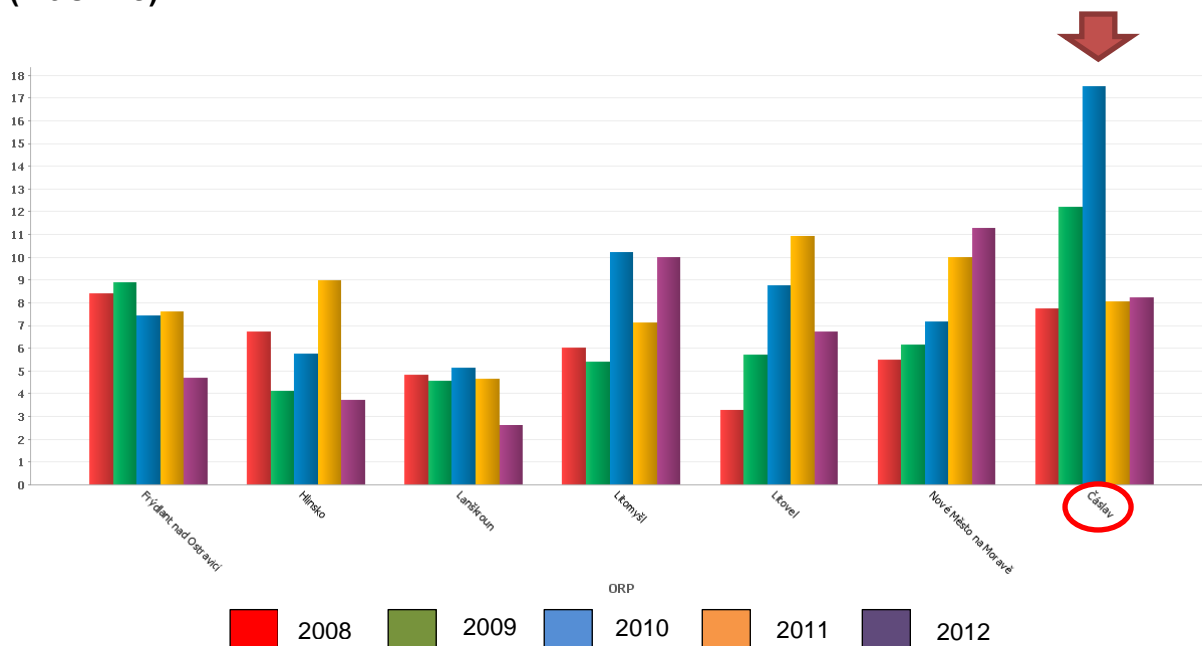
Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

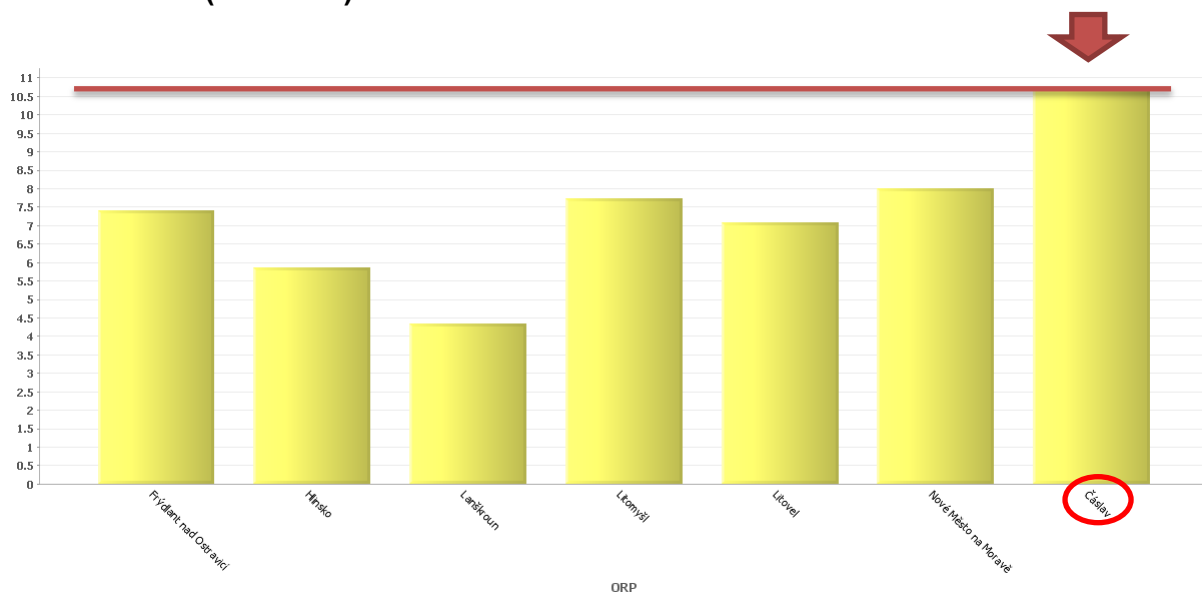
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

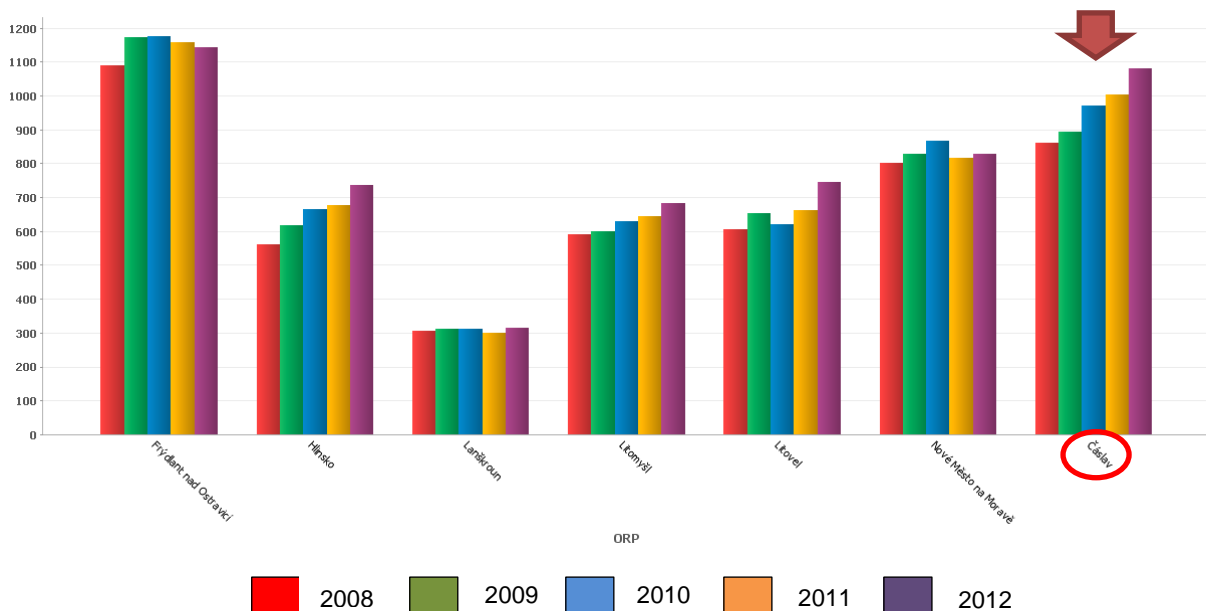
Obrázek 4: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. Jedná se tedy o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. Hodnoty dosažené SO ORP Čáslav byly ve sledované skupině vybraných SO ORP (dle kritéria velikosti jádrové obce) dlouhodobě druhé nejvyšší, ovšem s jasně rostoucí tendencí. Z hodnoty ca 860 tis. Kč/obyv. v r. 2008 stouply na ca 1.080 tis. Kč/obyv. v r. 2012. Bude-li tento trend pokračovat, lze očekávat, že tyto výdaje budou u čáslavského obvodu v budoucnu nejvyšší mezi srovnávanými SO ORP.

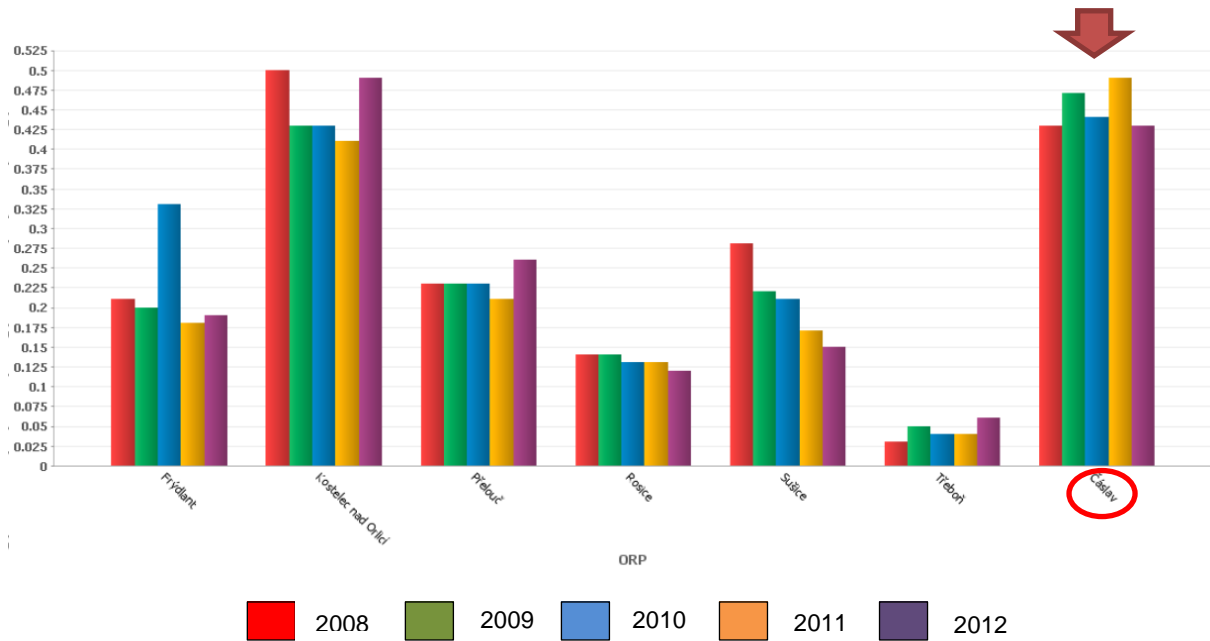
Obrázek 5: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyvj.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

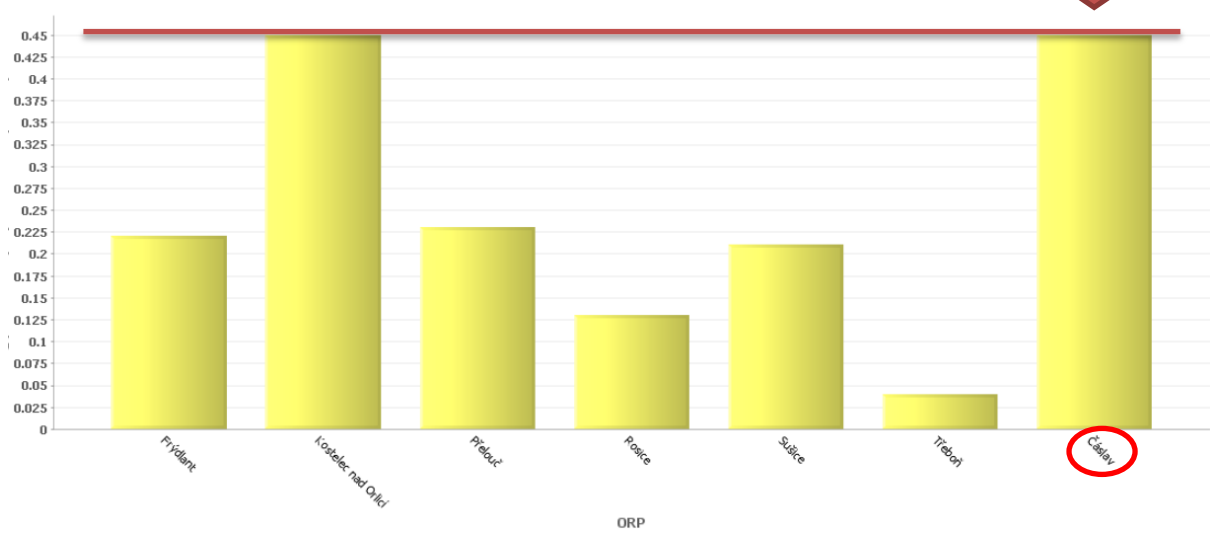
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Čáslav dosahuje ve sledovaném období jedněch z nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s obdobným počtem obyvatel – v r. 2008 a 2010 byly 2. nejvyšší, v letech 2009-2011 nejvyšší. Průměrná výše je shodná s SO ORP Kostelec nad Ohří a činí 0,45 tis. Kč/obyv./rok. Viz obr. č. 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 24.500 – 25.500) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 24.500 – 25.500) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Čáslav	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji se správní obvod ORP Čáslav řadí mezi menší obvody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obyvatel a rozlohou je 7. nejmenší • počtem obcí je ca průměrný
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele • vysoké kapitálové výdaje na obyvatele
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • stabilně rostoucí celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad